

prof. Josef Smolík
(27.3.1922 - 4.2.2009)
oratio funeralis

Milí bratři a sestry v Kristu,
– vážení členové široké rodiny zesnulého,
kolegové, přátelé,
vážení hosté –

dovolte mi, abych nám v tuto chvíli připomenul některé *momenty ze života zesnulého*. – Ne proto, abychom si jen vybavili, s kým se to tu dnes loučíme, nýbrž proto, že pamatovat na *svědectví víry* těch, kdo nás předešli, je pro křesťany znakem bratrské lásky, projevem živosti církve, ... a pro zarmoucené příležitosti k potěšení. – „*At' žijeme či umíráme, patříme Pánu...*“ (Ř 14,8); tak nám i bratr prof. Josef Smolík kázal evangelium (právě i v tomto chrámu); necht' takové ukotvení vede náš pohled, když si nyní připomínáme jeho životní cestu, jeho svědectví víry (Žd 13,7).

Josef Smolík *jako dítě a jako mladík* vyrůstal v prvorepublikových Rokycanech. V rodině z matčiny strany, jež pocházela z Jičína, poznal hloubku autentické katolické zbožnosti i kritický postoj k oficiálním strukturám církve. Rodové kořeny z otcovy strany měl na jižní Vysočině, mezi evangelíky v oblasti velkolhoteckého sboru. Zde se učil poznávat tradice, jež pro něj pak byly celoživotně orientující: *dědictví české reformace*, zejména Jednoty Bratrské, život sycený *Božím Slovem* skrze soustavnou *četbu Písma* (konkrétně Bible kralické), život prostoupený *modlitbami* a integrovaný do *obecenství církve*.

Když na prahu dospělosti (v maturitním roce svých gymnaziálních let) student Josef Smolík uvažoval, čemu se v životě věnovat, snil prý o povolání středoškolského učitele antické kultury a literatury. Vysoké školy však byly už dva roky zavřené, psal se rok 1941. Přijal tedy místo pomocného učitele náboženství a o rok později povolání prozatímního diakona Českobratrské církve evangelické. To mu otevřelo možnost účastnit se alespoň neoficiálních vzdělávacích kurzů organizovaných při SR docentem Josefem B. Součkem. > *V církevní službě* – ve vyučování, v kázání a pastorači – tak Josef Smolík spíše našel a přijal, než že by si sám vyhledal, *základní koridor* své životní cesty.

Za války sloužil v Rokycanech. Pak byl dva roky vikářem v Pardubicích a další dva roky v Praze u Klimenta. Tam se setkal s *Květou Stolařovou*, s níž pak šel životem společně dobrých 60 let; při jejich svatbě (15. října 1949) zazněla od stolu Páně slova z listu apoštola Pavla Římanům (Ř 12,11n): „...*služte Pánu*;

z naděje se radujte, v soužení buďte trpěliví, v modlitbách vytrvalí....“ Kdo jste Květu a Josefa Smolíkoví znali, asi přitakáte, že z této apoštolské rady očividně usilovali žít.

Velmi důležitým obdobím bylo pro Josefa Smolíka a jeho rodinu oněch dvanáct let mezi roky 1949–1962, v nichž působil jako **farář evangelického sboru v Pardubicích**. V konkrétním životě církevního společenství, jež tehdy bylo vystaveno nemalým tlakům zvenčí i nelehkým zápasům zevnitř, se jako *kazatel, pastýř* a *učitel* Josef Smolík profiloval a orientoval způsobem, jenž se pro něj jako *evangelického teologa* stal celoživotně určujícím (to podstatné je přitom spíše *v principech a metodě* než v hotových tezích či tradovatelných heslech). Stal se pro něj příznačným:

- principiální důraz na *Boží dílo pro nás ...* a na *Boží slovo dosvědčené v Písmu* (tedy zápas s pojetím života víry zdrojově budovaným na náboženské zkušenosti ... a s teologií stavěnou od doktrinálních principů);
- důraz na *společenství církve* jako základní rozměr křesťanského života (tedy zápas s izolovaně existenciálním chápáním víry ... a s okázalým individualismem v bohosloví);
- důraz na hledání „pravdy“ v otevřeném rozhovoru, na kladení kritických otázek a ohledávání možných odpovědí (tedy: zápas s postoji, jež vyjadřují „majetnictví pravdy“ a nepřijímají služebně její suverenitu nad sebou).

V této své „pardubické době“ (v roce 1950) se Josef Smolík také již habilitoval a začal působit na pražské evangelické teologické fakultě. V 60. letech pak byl sice ještě čtyři roky farářem ve zdejším sboru (v Praze u Salvátora), ale těžiště jeho práce se již přesouvalo směrem **k učitelskému působení na fakultě**. V roce 1966 byl jmenován profesorem Praktické teologie na KEBF v Praze a až do svého penzionování se této práci plně věnoval. Svůj poslední přednáškový cyklus vypisoval – již jako emeritus – v akademickém roce 1999/2000.

Ve svém oboru i v životě církve zanechal svým **dílem** nepřehlédnutelně výraznou stopu. Napsal základní práce (skripta i monografické studie) k většině dílčích disciplín svého oboru. Jako akademický pedagog vychoval za téměř 60 let svého působení dlouhou řadu generací žáků, v nichž se k němu jako svému učiteli hlásí výrazné osobnosti. K roli výrazného učitele jistě také patří, že se vůči němu jeho žáci vymezují také kriticky; i tuto roli Josef Smolík naplňoval – nebyl nevýrazný. Soustředil kolem sebe okruh spolupracovníků, s nimiž se pustil i do rozsáhlých studijních a edičních projektů – plodem tohoto Smolíkova

iniciativního a koncepčního úsilí jsou například liturgické knihy Českobratrské církve evangelické, mám-li uvést jen jediný příklad za všechny.

Významnou stopu v životní cestě prof. Smolíka nepochybně zanechalo jeho *působení v tuzemské a zahraniční ekuméně*. Jakkoli byl pevně zakořeněn v tradici vlastní země a vlastní církve, měl bratr Smolík nevšední *smysl pro univerzalitu Kristova díla*. Vstupoval proto autenticky do snah o překonávání předsudků mezi křesťany i prolamování rozdělení mezi církvemi. Během svého života pracoval v řadě skupin, komisí, grémií – až po ty nejvyšší mezinárodní úrovně, jako jsou ústřední orgány Světové rady církví. Mnoho energie ovšem věnoval setkáním na úrovni místní – ve shromážděních naší ekumény domácí. Těžko kdo kdy spočítá, kolik hodin, kolik úsilí věnoval práci v Kostnické jednotě, redakčnímu vedení týdeníku Kostnických jisker a časopisu Křesťanská revue, o němž se staral po desetiletí...

Svou práci v církvi, na fakultě, v ekuméně, jak jsem ji tu stručně nastínil, měl bratr prof. Smolík upřímně rád – byl za ni vděčný a mluvil o ní v dobrém. – Třeba kriticky, s humorem, ... ale v dobrém! – Nepochybně však bylo v jeho životě také *nemálo toho, co jej trápilo*. O tom nikdy mnoho nemluvil. Ve svých pamětech se ale přece stručně zmiňuje, jak mu například odpovědnost spojená s funkcí děkana v 70. a 80. letech brala spánek. Vy, kdo jste mu v poslední době byli na blízku, víte, že se nad řadou věcí, které zažil, trápil ještě i s odstupem let.

Mám za to, že je namístě zde nahlas říct, že *na nás* (nejen nás zde dnes shromážděné u rakve Josefa Smolíka, ale nás zde „žijící v této časnosti“ jako „církvev bojující“) *není, abychom soudili, nýbrž abychom odpouštěli*, máme-li co v církvi mezi sebou... Pohřební rozloučení je pak zvlášť dobrou příležitostí k takovému kroku. – Upínáme-li se sami pro sebe k tomu, že *na světě není „nic, co by nás mohlo odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu“* (Ř 8,39), pak nemůže být v naší smělé naději nic výběrového, nic sebestředného. (Láska Boží v Kristu Ježíši ... platí pro všechny; pro všechny *stejně* – totiž *naplno*.)

Josef Smolík jako svědek víry nemluvil mnoho o trápeních svého srdce; avšak neopomněl vyslovit se o tom, co jej v jeho trápeních drželo a podpíralo.

Ve svých pamětech napsal:

Slovo Hospodinovo mně drželo při životu a přeneslo mně přes soužení, jichž ve století nacismu a komunismu, které na naši generaci dopadlo plnou vahou, bylo dost.¹

---

¹ *Kostnické jiskry – Evangelický týdeník*, roč. 86, 12.9.2001, s. 4.

Za takovou testamentární řeč je na místě **být vděčný**. Je totiž svědectvím orientujícím; nadto, vyznáním autentického svědka, který ví, o čem mluví...

Na památku bratra prof. Josefa Smolíka mezi námi se (dle mého mínění) dobře vztahuje rada, kterou nám předkládá apoštol listu Židům (Žd 13,7):

Mějte v paměti ty, kteří vás vedli a kázali vám slovo Boží.

Myslete na to, jak dovršili svůj život,

a následujte je ve víře...!

* * *